ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ της 27ης Νοεμβρίου 1984 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Επειδή η κρίση στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα εξακολουθούσε να υφίσταται και κατά το έτος 1983, με την απόφαση 2177/83, της 28ης Ιουλίου 1983 (ΕΕ 1983, L 208, σσ. 1 και επ.), παρατάθηκε για την περίοδο από 28 Ιουλίου 1983 έως 31 Ιανουαρίου 1984 το σύστημα επιτηρήσεως και ποσοστώσεων παραγωγής για ορισμένα προϊόντα της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα, το οποίο, υπό τις διάφορες μορφές του, είναι πολύ καλά γνωστό στο Δικαστήριο από μια σειρά υποθέσεων.

Σε ό,τι αφορά την παρούσα διαδικασία, αρκεί μόνο να αναφερθεί το άρθρο 14, το οποίο προβλέπει την αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων των επιχειρήσεων εκείνων οι οποίες, λόγω του μεγάλου ποσοστού μειώσεως που καθορίστηκε για μια συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων για ένα τρίμηνο, αντιμετωπίζουν εξαιρετικές δυσκολίες. Προϋπόθεση για την αναπροσαρμογή αυτή ήταν, καταρχάς, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να μην έχουν λάβει, κατά τη διάρκεια των δώδεκα μηνών που προηγούνταν του εν λόγω τριμήνου, *καμιά ενίσχυση* βάσει της αποφάσεως 2320/81 (ΕΕ 1981, L 228, σσ. 14 και επ.) (εκτός από ενισχύσεις για το κλείσιμο που προβλέπονται στο άρθρο 4 της εν λόγω αποφάσεως). Πρέπει ακόμη να αναφερθεί ότι το άρθρο 14α προέβλεπε τη δυνατότητα αυξήσεως της παραγωγής αναφοράς και/ή της ποσότητας αναφοράς, υπό ορισμένες προϋποθέσεις που δεν έχουν πλέον ενδιαφέρον, και ότι σχετικά ίσχυε πάλι — σε ό,τι αφορά τις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί — ο όρος που μόλις αναφέρθηκε παραπάνω. Εξάλλου το άρθρο 15α όριζε ότι η Επιτροπή μπορούσε να μειώσει αναλόγως τις ποσοστώσεις μιας επιχειρήσεως, αν διαπίστωνε ότι η ενδιαφερόμενη επιχείρηση είχε λάβει ενισχύσεις τις οποίες δεν είχε εγκρίνει η ίδια στο πλαίσιο της αποφάσεως 2320/81. Όριζε, επίσης, ότι οι επιχειρήσεις για τις οποίες διαπιστώνεται κάτι τέτοιο αποκλείονται από την αναπροσαρμογή που προβλέπουν τα άρθρα 14, 14α, 14β, 14γ και 16.

Σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα μετά τη θέσπιση της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή της προσέκρουε σε απρόβλεπτες δυσχέρειες, κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2177/83, το οποίο ορίζει ότι:

« Αν προκληθούν ριζικές αλλαγές στην αγορά σιδήρου και χάλυβα ή αν η εφαρμογή της παρούσης αποφάσεως προσκρούει σε απρόβλεπτες δυσκολίες, η Επιτροπή προβαίνει με γενική απόφαση στις αναγκαίες τροποποιήσεις. »

Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή θέσπισε, στις 20 Σεπτεμβρίου 1983, την απόφαση 2748/83, με την οποία τροποποιείται η απόφαση 2177/83 και η οποία ορίζει στο πρώτο άρθρο της:

« Η πρώτη περίπτωση της πρώτης παραγράφου του άρθρου 14 και η δεύτερη περίπτωση της παραγράφου 4 του άρθρου 14α της απόφασης αριθ. 2177/83/ΕΚΑΧ αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

"— δεν έχει λάβει εγκεκριμένες από την Επιτροπή ενισχύσεις για την κάλυψη *επιχειρησιακών* ζημιών" ».

Αυτό σήμαινε ότι στο εξής θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τις αναπροσαρμογές όλες οι επιχειρήσεις οι οποίες, στους δώδεκα μήνες πριν από το εν λόγω τρίμηνο, είχαν λάβει ενισχύσεις δυνάμει της αποφάσεως 2320/81, υπό τη μόνη προϋπόθεση ότι δεν επρόκειτο για ενισχύσεις προς κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών.

Πρέπει σχετικά να υπομνησθεί ότι σύμφωνα με την απόφαση 2320/81 θεωρούνται ως σύμφωνες με την κοινή αγορά (υπό ορισμένες

* Μετάφραση από τα γερμανικά.

προϋποθέσεις) οι ενισχύσεις προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα που χορηγούνται από τα κράτη μέλη ή από κρατικούς πόρους, εφόσον πρόκειται για

— ενισχύσεις προς προώθηση των *επενδύσεων* στον τομέα της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα, βάσει προγράμματος επενδύσεων που έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή (άρθρο 3)·

— ενισχύσεις προς κάλυψη των συνήθων εξόδων που προκαλούνται από το μερικό ή ολικό *κλείσιμο* επιχειρήσεων της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα (άρθρο 4)·

— ενισχύσεις προς διευκόλυνση της *λειτουργίας* ορισμένων επιχειρήσεων ή εγκαταστάσεων (άρθρο 5, όπου ορίζεται ότι η διάρκειά τους περιορίζεται σε δύο το πολύ έτη, ότι μειώνονται προοδευτικά τουλάχιστον μία φορά κατ' έτος και ότι δεν προβλέπουν καμία πληρωμή μετά την 31η Δεκεμβρίου 1984)·

— επείγουσες ενισχύσεις προς διάσωση μιας επιχειρήσεως, οι οποίες καθίστανται αναγκαίες για την *αντιμετώπιση οξέων κοινωνικών προβλημάτων* (άρθρο 6, όπου ορίζεται ότι πρέπει να έχουν διάρκεια το πολύ έξι μηνών και δεν μπορούν να εγκριθούν μετά την 31η Δεκεμβρίου 1981) και

— ενισχύσεις για προγράμματα *έρευνας* και *ανάπτυξης* που επιδιώκουν συγκεκριμένους στόχους (άρθρο 7).

Πρέπει ακόμη να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 της αποφάσεως 2320/81, οι ενισχύσεις έπρεπε να εγκριθούν το αργότερο μέχρι την 1η Ιουλίου 1983, καθώς και ότι σύμφωνα με το άρθρο 4, οι ενισχύσεις για το κλείσιμο μπορούν να εγκριθούν και μετά την 1η Ιουλίου 1983.

Η επιχείρηση Finsider, η οποία, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, έχει λάβει μόνο ενισχύσεις για την κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών, θεωρεί ότι η τροποποίηση της αποφάσεως 2177/83 δεν είναι νόμιμη. Κατ' αυτήν, η άποψη της Επιτροπής ότι έλαβε ενισχύσεις για την κάλυψη *επιχειρησιακών* ζημιών είναι πεπλανημένη. Η Finsider αιτιάται την Επιτροπή ότι εισήγαγε διακρίσεις εις βάρος της και ότι επομένως υπερέβη τα όρια της διακριτικής της εξουσίας, ότι παρέβη το άρθρο 18 της αποφάσεως 2177/83, ότι η απόφαση 2748/83 είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη και ότι η απόφαση αυτή συνιστά παραβίαση της αποφάσεως 2320/81 και αντίκειται προς την αρχή της ισότητας μεταχειρίσεως που καθιερώνει το άρθρο 4, στοιχείο β, της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Κατόπιν αυτού, η προσφεύγουσα προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 10 Νοεμβρίου 1983, από το οποίο ζητεί,

— να ακυρώσει την απόφαση 2748/83,

— να διατάξει οιοδήποτε άλλο μέτρο κρίνει αναγκαίο, ενόψει επίσης του άρθρου 34 της Συνθήκης ΕΚΑΧ,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της προσφυγής και την καταδίκη της προσφεύγουσας στα δικαστικά έξοδα. Επαφίεται στο Δικαστήριο ως προς την κρίση του παραδεκτού της προσφυγής. Θεωρεί ότι οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας κατά των ενεργειών της είναι αβάσιμες. Ως προς τις ενισχύσεις της Finsider, υποστηρίζει ότι η εν λόγω επιχείρηση υπέβαλε αίτηση για έγκριση ενισχύσεως για το 3ο τρίμηνο του 1983, σύμφωνα με το άρθρο 14 της αποφάσεως 2177/83. Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αυτή. Η προσφεύγουσα αποδέχθηκε την απορριπτική αυτή απόφαση και δεν άσκησε κατ' αυτής προσφυγή.

2. Από την υπόθεση αυτή νομίζω ότι συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα.

2.1. Επί του παραδεκτού της προσφυγής

Οι αντιρρήσεις που θα έπρεπε να εξεταστούν στρέφονται γύρω από δύο σημεία: Πρώτον, θα μπορούσαν να εκφραστούν αμφιβολίες για το αν υπάρχει έννομο συμφέρον και, δεύτερον, είναι αμφίβολο κατά πόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 33, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

2.1.1. Αν κατανόησα ορθά το σκοπό της προσφυγής, η προσφεύγουσα επιδιώκει κυρίως την άρση της προϋποθέσεως που έθεσε η απόφαση 2748/83 (ότι δηλαδή οι επιχειρήσεις που υποβάλλουν αιτήσεις κατά το άρθρο 14 της αποφάσεως 2177/83 δεν πρέπει να έχουν λάβει ενισχύσεις προς κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών), γεγονός που θα είχε ως συνέπεια να καταστήσει δυνατή την αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων σε περίπτωση εξαιρετικών δυσχερειών για όλες τις επιχειρήσεις που έχουν λάβει ενισχύσεις (ακόμη και αν πρόκειται για ενισχύσεις προς κάλυψη επιχειρηματικών ζημιών).

Η Επιτροπή αναφέρει σχετικά ότι, σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο 15α της αποφάσεως 2177/83, αποκλείεται η αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων αν διαπιστωθεί ότι η επιχείρηση έχει λάβει μη εγκεκριμένες ενισχύσεις. Ισχυρίζεται ότι η προσφεύγουσα έχει λάβει τέτοιες ενισχύσεις. Το γεγονός αυτό όχι μόνο υπογραμμίστηκε κατά την απόρριψη μιας αιτήσεως αναπροσαρμογής (την οποία δεν προσέβαλε η προσφεύγουσα), αλλά κινήθηκε σχετικά και η διαδικασία του άρθρου 88 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

Αν αυτή είναι η πραγματικότητα, αυτό σημαίνει ότι η προσφεύγουσα — σε ό,τι αφορά τον προαναφερθέντα στόχο — δεν έχει έννομο συμφέρον, αφού επομένως — ακόμη και σε περίπτωση τροποποιήσεως του άρθρου 14 — αποκλείεται η αναπροσαρμογή των ποσοστώσεών της.

Διστάζω, ωστόσο, να θεωρήσω την προσφυγή απαράδεκτη για το λόγο αυτό. Υπάρχει καταρχάς το γεγονός ότι η προσφεύγουσα τονίζει με έμφαση ότι δεν έχει λεχθεί ότι έλαβε ανεπίτρεπτες ενισχύσεις (και θα πρέπει σχετικά να αναγνωριστεί ότι τίποτα δεν είναι με βεβαιότητα γνωστό για απόφαση επί αιτήσεως της προσφεύγουσας βάσει του άρθρου 14 της αποφάσεως 2177/83, ούτε για τη διαδικασία που η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι κίνησε βάσει του άρθρου 88 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ούτε για άλλες διαπιστώσεις, κατά την έννοια του άρθρου 15α της αποφάσεως 2177/83).

Εξάλλου, δεν αποκλείεται να επιδιώκεται με την προσφυγή άλλος σκοπός και συγκεκριμένα — μετά την ακύρωση της τροποποιήσεως της αποφάσεως 2177/83 που επέφερε η απόφαση 2748/83 — η επαναφορά της προηγούμενης κατάστασης (σύμφωνα με την οποία οι αναπροσαρμογές ποσοστώσεων επιτρέπονταν μόνο για τις επιχειρήσεις εκείνες που δεν είχαν λάβει καμία ενίσχυση, εκτός από ενισχύσεις για το *κλείσιμο*). Αυτό θα σήμαινε ότι η αναπροσαρμογή ήταν αδικαιολόγητη και για μια σειρά άλλων επιχειρήσεων που έλαβαν ενισχύσεις. Δύσκολα δε, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι η προσφεύγουσα δεν έχει κανένα συμφέρον από την αποκατάσταση των κατά τη γνώμη της νοθευμένων όρων του ανταγωνισμού, έστω και αν τώρα πλέον — μετά τη λήξη της ισχύος της εν λόγω κανονιστικής ρυθμίσεως και της πραγματικής της εφαρμογής — μπορεί ενδεχομένως να επιδιωχθεί μόνο αποκατάσταση της ζημίας σύμφωνα με το άρθρο 34 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

Κατά συνέπεια, δεν θα ήθελα να προτείνω να θεωρήσετε την προσφυγή απαράδεκτη λόγω ελλείψεως έννομου συμφέροντος.

2.1.2. Όσον αφορά το δεύτερο σημείο που αναφέρεται στην ύπαρξη των προϋποθέσεων του άρθρου 33, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, είναι σαφές ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία τροποποίησε διατάξεις γενικής ισχύος (δηλαδή κανόνες δικαίου) της αποφάσεως 2177/83, έχει επίσης γενική ισχύ. Κατά συνέπεια μια επιχείρηση μπορεί να την προσβάλει μόνο εφόσον, κατά την άποψή της, *συνιστά έναντι αυτής κατάχρηση εξουσίας*.

Τι ακριβώς σημαίνει αυτό, πρέπει να προσδιορισθεί με βάση τη μέχρι τώρα νομολογία και κατόπιν να εξεταστεί αν η προϋπόθεση αυτή συντρέχει στην παρούσα προσφυγή.

α) Σχετικά με την έννοια της *καταχρήσεως εξουσίας*, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει με τη νομολογία του (υποθέσεις 2/57 [1] και 8/57 [2]), ήδη από παλιά, ότι κριτήριο είναι

1 — Απόφαση της 13ης Ιουνίου 1958 στην υπόθεση 2/57 — Companie des hauts fourneaux de Chasse κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1958, σ. 133.

2 — Απόφαση της 21ης Ιουνίου 1958 στην υπόθεση 8/57 — Groupement des hauts fourneaux et aciéries belges κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1958, σ. 231.

κυρίως ο στόχος, ο επιδιωκόμενος σκοπός ενός μέτρου. Συντρέχει περίπτωση καταχρήσεως εξουσίας όταν η εξουσία χρησιμοποιείται για σκοπό διαφορετικό από εκείνο για τον οποίο απονεμήθηκε, όταν μια απόφαση επιδιώκει σκοπό διαφορετικό από εκείνο που νομίμως όφειλε να επιδιώκει. Πρέπει, δηλαδή, να έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχουν αθέμιτα ελατήρια.

Στο πλαίσιο της εξετάσεως αυτής — όπως επίσης έχει διευκρινιστεί — λαμβάνεται υπόψη η καταστρατήγηση μιας *συγκεκριμένης διαδικασίας* (βλέπε υπόθεση 2/57 [1], στην οποία είχε προσαφθεί στην Ανωτάτη Αρχή ότι, σε μια περίπτωση που όφειλε να εφαρμόσει τη διαδικασία του άρθρου 59 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, επέλεξε τη διαδικασία του άρθρου 53, στοιχείο β, προκειμένου να καταστρατηγήσει την προστατευτική διάταξη του άρθρου 59· ή τις υποθέσεις 140 και 221/82 και 146 και 226/82 [3], όπου οι αιτιάσεις αφορούσαν μια γενική αύξηση των ποσοστώσεων κατά καταστρατήγηση της διαδικασίας του άρθρου 58 της Συνθήκης ΕΚΑΧ).

Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, ότι μπορεί να γίνει λόγος για κατάχρηση εξουσίας όχι μόνο σε περίπτωση συνειδητής καταχρήσεως, αλλά και σε περίπτωση *σοβαρής έλλειψης πρόνοιας ή επιμέλειας*, η οποία ισοδυναμεί με παραγνώριση των σκοπών του νόμου. Τέλος, πρέπει ακόμη να αναφερθεί ότι, όπως τονίστηκε στην υπόθεση 8/57 [2], η παραβίαση της αρχής της ισότητας των καταναλωτών μπορεί, σε σχέση με ορισμένα πρόσωπα που ζημιώνονται, να συνιστά κατάχρηση εξουσίας.

β) Σε ό,τι αφορά ειδικότερα την έκφραση « συνιστούν έναντι αυτών κατάχρηση εξουσίας » που περιέχεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, από τη νομολογία συνάγεται σαφώς ότι κατά την εξέταση του *παραδεκτού* της προσφυγής δεν απαιτείται να *αποδειχθεί* η κατάχρηση εξουσίας. Απαραίτητο κρίθηκε απλώς (υπόθεση 3/54 [4] να *προβάλλεται* ρητώς η ύπαρξη καταχρήσεως εξουσίας και να αναφέρονται οι *λόγοι* από τους οποίους συνάγεται, κατά την άποψη του προσφεύγοντος, η έναντι αυτού κατάχρηση εξουσίας. Στην απόφαση επί των υποθέσεων 55 έως 59/63 [5] αναφέρεται σχετικά ότι πρέπει να *προβάλλονται περιστατικά τα οποία να αποτελούν* σοβαρή ένδειξη ότι έχει διαπραχθεί *κατάχρηση εξουσίας* έναντι του προσφεύγοντος, στη δε απόφαση επί των υποθέσεων 3 και 4/64 [6] αναφέρεται ότι πρέπει να προβάλλονται κατά τρόπο *αξιόπιστο* περιστατικά από τα οποία να συνάγεται με πιθανότητα ότι η Ανωτάτη Αρχή, λόγω σοβαρής έλλειψης πρόνοιας ή επιμέλειας που ισοδυναμεί με παραγνώριση των σκοπών του νόμου, επιδίωξε σκοπούς διαφορετικούς από εκείνους για την επίτευξη των οποίων της έχουν ανατεθεί οι σχετικές εξουσίες.

Σχετικά με τις λέξεις « *έναντι αυτών* », που έχουν θεμελιώδη σημασία στο πλαίσιο του άρθρου 33, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, στην απόφαση 8/55 [7] τονίστηκε βέβαια ότι δεν απαιτείται να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι μια *ατομική* απόφαση που αφορά τον προσφεύγοντα εκδόθηκε υπό το ένδυμα γενικής αποφάσεως. Πρέπει όμως να γίνει επίσης δεκτό ότι στη νομολογία έχει κατά

1 — Απόφαση της 13ης Ιουνίου 1958 στην υπόθεση 2/57 — Companie des hauts fourneaux de Chasse κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1958, σ.133.

2 — Απόφαση της 21ης Ιουνίου 1958 στην υπόθεση 8/57 — Groupement des hauts fourneaux et aciéries belges κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1958, σ. 231.

3 — Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 140 και 221/82 και 146 και 226/82 — Walzstahl-Vereinigung και Thyssen AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — Συλλογή 1984, σ. 951.

4 — Απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 1955 στην υπόθεση 3/54 — Associazione industrie siderurgiche italiane (Assider) κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1954-1955, σ. 131.

5 — Απόφαση της 9ης Ιουνίου 1964 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 55 έως 59 και 61 έως 63/63 — Acciaierie fonderie ferriere di Modena και άλλοι κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1964, σ. 453.

6 — Απόφαση της 8ης Ιουλίου 1965 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 3 και 4/64 — Chambre syndicale de la sidérurgie française και άλλοι κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1965, σ. 595.

7 — Απόφαση της 16ης Ιουλίου 1956 στην υπόθεση 8/55 — Fédération charbonnière de Belgique κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1955-1956, σ. 197.

κανόνα θεωρηθεί ως ορθή μια σχετικά στενή ερμηνεία αυτής της προϋποθέσεως. Παράδειγμα σχετικά αποτελεί η μόλις προαναφερθείσα απόφαση, στην οποία αφενός μεν αναφέρεται ότι το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής κατά το άρθρο 33, παράγραφος 2, συνιστά εξαίρεση που εξηγείται από το γεγονός ότι σε παρόμοια περίπτωση *προέχει το ατομικό στοιχείο*, αφετέρου δε θεωρήθηκε αναγκαίο η κατάχρηση εξουσίας να τον αφορά ευθέως ή τουλάχιστον ο τελευταίος να είναι θύμα της. Στο σημείο αυτό μπορεί ακόμη να αναφερθεί η απόφαση επί των υποθέσεων 55 έως 59/63 και 61 έως 63/63 [5], στην οποία τονίστηκε ότι πρέπει να παρατεθούν λόγοι από τους οποίους να προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θίγει άμεσα τα συμφέροντα του προσφεύγοντος (περί αυτού όμως δεν μπορεί να γίνει λόγος όταν η απόφαση αφορά εξίσου όλους τους προσφεύγοντες).

Μπορεί, ωστόσο, να τεθεί το ερώτημα μήπως με την πιο πρόσφατη νομολογία οι προϋποθέσεις αυτές έγιναν κάπως λιγότερο αυστηρές (υποθέσεις 140 και 221/82 και 146 και 226/82 [3]). Πάντως, στην απόφαση αυτή κρίθηκε παραδεκτή η προσφυγή ομίλου επιχειρήσεων κατά αποφάσεως η οποία προέβλεπε γενική αύξηση ποσοστώσεων για ορισμένες άλλες επιχειρήσεις (παραγωγούς μόνο ράβδων οπλισμού σκυροδέματος κυκλικής διατομής), επειδή ορισμένα μέλη του ομίλου που παρήγαν επίσης τα επίδικα προϊόντα είχαν αποκλειστεί από την αύξηση των ποσοστώσεων και επομένως βρίσκονταν σε μειονεκτική θέση από άποψη ανταγωνισμού. Πιστεύω, ωστόσο, ότι δεν υπάρχουν αρκετές ενδείξεις από τις οποίες να συνάγεται μια ριζική αλλαγή της μακρόχρονης νομολογίας που προεκτέθηκε. Φαίνεται ότι στην τελευταία αυτή υπόθεση σημασία είχε και το στοιχείο ότι το ζήτημα ουσιαστικού δικαίου που είχε ανακύψει έπρεπε εν πάση περιπτώσει να εξεταστεί στο πλαίσιο προσφυγών κατά ατομικών αποφάσεων.

3 — Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 140 και 221/82 και 146 και 226/82 — Walzstahl-Vereinigung και Thyssen AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — Συλλογή 1984, σ. 951.

5 — Απόφαση της 9ης Ιουνίου 1964 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 55 έως 59 και 61 έως 63/63 — Acciaierie fonderie ferriere di Modena και άλλοι κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1964, σ. 453.

γ) Αν η παρούσα υπόθεση εξεταστεί υπό το φως αυτών των διαπιστώσεων, δύσκολα μπορεί να αμφισβητηθεί ότι η προσφεύγουσα διατύπωσε την αιτίαση της *καταχρήσεως εξουσίας*, την οποία μέχρις ενός ορισμένου βαθμού στήριξε σε ουσιαστικά επιχειρήματα.

Αυτό μπορεί κυρίως να υποστηριχτεί σχετικά με τον πρώτο λόγο της προσφυγής, την κατάχρηση εξουσίας λόγω δυσμενούς διακρίσεως εις βάρος της προσφεύγουσας. Πράγματι, υποστηρίχτηκε σχετικά ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έχει επιπτώσεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς της κανονιστικής ρυθμίσεως περί αναπροσαρμογής των ποσοστώσεων (την ενίσχυση δηλαδή των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν εξαιρετικές δυσχέρειες) και συνιστούν, επομένως, παράβαση της αποφάσεως αυτής. Στο πλαίσιο αυτό υποστηρίχθηκε επίσης ότι η απόφαση έχει ως συνέπεια την επιβολή κυρώσεως στις επιχειρήσεις ακριβώς εκείνες που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την κρίση της χαλυβουργίας (επιδιώκει επομένως έναν αθέμιτο σκοπό), ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει την ενίσχυση ανταγωνιστριών επιχειρήσεων (με τη βοήθεια της αναπροσαρμογής των ποσοστώσεων παρά τη χορήγηση ενισχύσεων) που έχουν επιτύχει καλύτερα αποτελέσματα από τη λειτουργία τους.

Ανάλογες κρίσεις μπορούν να διατυπωθούν και σχετικά με την αιτίαση της παραβάσεως του άρθρου 18 της αποφάσεως 2177/83. Πράγματι, η προσφεύγουσα υποστήριξε σχετικά ότι δεν μπορεί να γίνει λόγος για απρόβλεπτες δυσχέρειες που δικαιολογούν τη θέσπιση της αποφάσεως 2748/83, καθόσον ήδη κατά το χρόνο της θεσπίσεως της αποφάσεως 2177/83 (28 Ιουλίου 1983) ήταν γνωστές οι ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί ή επρόκειτο να χορηγηθούν, και ότι πρέπει επομένως να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή, γνωρίζοντας την κατάσταση αυτή προέβη σε συνειδητή επιλογή κατά την αρχική διατύπωση του άρθρου 14 και 14α της αποφάσεως 2177/83. Το γεγονός αυτό συνιστά παράβαση της εν λόγω διατάξεως και καταστρατήγηση του άρθρου 58 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, που έπρεπε να εφαρμοστεί για την τροποποίηση της αποφάσεως 2177/83, και μπορεί πράγματι να θεωρηθεί ως καταστρατήγηση διαδικασίας κατά την έννοια της προαναφερθείσας νομολογίας.

Εξάλλου, στο πλαίσιο αυτό μπορεί ίσως να εξεταστεί και η αιτίαση της παραβάσεως της αποφάσεως 2320/81, καθόσον, όπως υποστηρίχτηκε, η απόφαση αυτή δεν προβλέπει ιεράρχηση των διαφόρων μορφών ενισχύσεων και επομένως η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως συνέπεια, επειδή ιδίως προβλέπει την επιβολή κυρώσεων, την τροποποίηση της αποφάσεως 2320/81.

Αντίθετα, δεν πρέπει να ληφθεί καθόλου υπόψη η αιτίαση περί ανεπαρκούς αιτιολογίας (σε σχέση με την εφαρμογή του άρθρου 18 της αποφάσεως 2177/83), όπως επίσης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η απλή αιτίαση της παραβιάσεως της αρχής της ισότητας μεταχειρίσεως περιλαμβάνεται στην κατηγορία της καταχρήσεως εξουσίας.

δ) Έχω σημαντικές επιφυλάξεις πάντως ως προς την προϋπόθεση της κατά τρόπο πειστικό προβολής του ισχυρισμού ότι συντρέχει *κατάχρηση εξουσίας έναντι της προσφεύγουσας* και τούτο ιδίως αν ακολουθήσουμε την προαναφερθείσα προγενέστερη νομολογία.

Προς το σκοπό αυτό, δεν αρκεί, βέβαια, ο ισχυρισμός ότι επήλθε ζημία, αλλά απαιτείται μάλλον η κατά κάποιον τρόπο απόδειξη μιας ειδικής ζημίας που υπέστη η προσφεύγουσα. Διαφορετικά δεν θα είχε νόημα ο περιορισμός του δικαιώματος προσφυγής που προβλέπει το άρθρο 33, παράγραφος 2. Δεν συντρέχει όμως κανείς λόγος για τέτοιο περιορισμό ενόψει των δυνατοτήτων παροχής έννομης προστασίας κατά την εφαρμογή μιας «γενικής αποφάσεως». Για ειδική ζημία, σύμφωνα με όλα όσα αναφέρθηκαν, δεν μπορεί βέβαια να γίνει λόγος. Ειδικά δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το επιχείρημα της Επιτροπής, που δεν αμφισβητήθηκε, ότι στην ίδια κατάσταση με την προσφεύγουσα (αποκλεισμός από την περί αναπροσαρμογών ρύθμιση λόγω χορηγήσεως ενισχύσεως προς κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών) βρίσκονται και οι περισσότερες μεγάλες επιχειρήσεις σιδήρου και χάλυβα (Usinor, Sacilor, Arbed Saarstahl κλπ.).

Είναι, κατά συνέπεια, δικαιολογημένη η άποψη ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, επειδή δεν συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 33, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

2.2. Ωστόσο δεν θα ήθελα να διακόψω στο σημείο αυτό την ανάπτυξη των προτάσεών μου — για το λόγο κυρίως ότι παραμένουν ίσως αμφιβολίες ως προς την ορθότητα των συμπερασμάτων που προανέφερα, αν ληφθεί υπόψη η απόφαση στις υποθέσεις 140 και 221/82 και 146 και 226/82 [3] — αλλά θα ήθελα, τουλάχιστον επικουρικά, να εξετάσω επίσης το *βάσιμο της προσφυγής*.

Στο θέμα αυτό, όμως, θα πρέπει να περιοριστώ αυστηρά (καθόσον έτσι πρέπει να νοηθεί η μέχρι τώρα νομολογία — αποφάσεις επί των υποθέσεων 8/55 [7], 13/57 [8], 36 έως 38/58 [9], 55 έως 59/63 [5]) στο ζήτημα του τι πρέπει να νοείται ως αιτίαση περί καταχρήσεως εξουσίας και να αφήσω κατά μέρος όσα αφορούν τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας που καλύπτονται από την έννοια της «παραβάσεως της Συνθήκης» ή της «παραβάσεως ουσιωδών τύπων».

Επί του πρώτου λόγου προσφυγής — κατάχρηση εξουσίας λόγω διακρίσεως εις βάρος της προσφεύγουσας — (κατά την εκτίμηση του οποίου πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη ορισμένα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο ενός άλλου λόγου προσφυγής, επικεφαλίδα του οποίου είναι η εξής: «παραβίαση της αρχής της ισότητας μεταχειρίσεως — άρθρο 4β της Συνθήκης») Ως προς τον ισχυρισμό αυτό η εντύπωσή μου — την οποία επιτρέψτε μου να διατυπώσω ευθύς αμέσως — είναι ότι από το σύνολο των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας δεν προκύπτει κανένα στοιχείο που να δικαιολογεί τέτοια κριτική εις βάρος της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

3 — Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 140 και 221/82 και 146 και 226/82 — Walzstahl-Vereinigung και Thyssen AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — Συλλογή 1984, σ. 951.

5 — Απόφαση της 9ης Ιουνίου 1964 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 55 έως 59 και 61 έως 63/63 — Acciaierie fonderie ferriere di Modena και άλλοι κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1964, σ. 453.

7 — Απόφαση της 16ης Ιουλίου 1956 στην υπόθεση 8/55 — Fédération charbonnière de Belgique κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1955-1956, σ. 197.

8 — Απόφαση της 21ης Ιουνίου 1958 στην υπόθεση 13/57 Wirtschaftsvereinigung Eisen- und Stahlindustrie και άλλοι κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1958, σ. 271.

9 — Απόφαση της 17ης Ιουλίου 1959 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 36, 37, 38, 40 και 41/58 — Società industriale metallurgica di Napoli (SIMET) και άλλοι κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1958-1959, σ. 347.

Το πρόβλημα της δυσμενούς διακρίσεως έχει ήδη επανειλημμένα απασχολήσει τη νομολογία. Έτσι, στην απόφαση επί των υποθέσεων 17 και 20/61 [10] (Slg. 1962, σ. 659 επ.) τονίστηκε ότι η Ανωτάτη Αρχή μπορεί να κατηγορηθεί για δυσμενή διάκριση μόνο στην περίπτωση που αντιμετώπισε κατά τρόπο διαφορετικό παρόμοιες πραγματικές καταστάσεις και κατ' αυτό τον τρόπο ζημίωσε ορισμένους από τους ενδιαφερόμενους έναντι άλλων, χωρίς οι διαφορές αυτές να δικαιολογούνται από την ύπαρξη αντικειμενικών διαφορών που να έχουν μια κάποια βαρύτητα. Στην απόφαση επί της υποθέσεως 8/57 [2] — και δεν πρόκειται να παραθέσω άλλα παραδείγματα — αναφέρεται ότι, στην περίπτωση που δεν υπάρχει μια αντικειμενικά προσδιορισμένη βάση, η διαφορετική μεταχείριση είναι αυθαίρετη, αλλ' ότι δεν ευσταθεί η αιτίαση της άνισης μεταχειρίσεως κατά μιας οικονομικής ρυθμίσεως για το λόγο ότι έχει διαφορετικές συνέπειες ή ότι επιβάλλει άνισες θυσίες στους ενδιαφερόμενους ιδιώτες, εφόσον το αποτέλεσμα αυτό προκύπτει από τις διαφορετικές συνθήκες παραγωγής (Slg. 1958, σ. 257 [2]). Με βάση τα ανωτέρω, δύσκολα μπορεί να γίνει λόγος για δυσμενή διάκριση σχετικά με την επικρινόμενη τροποποίηση των άρθρων 14 και 14α, όπως αυτή προέκυψε από την προσβαλλόμενη απόφαση.

Εκείνο που πρέπει να λεχθεί προκαταβολικά είναι ότι η προσφεύγουσα προφανώς δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι η ρύθμιση περί ποσοστώσεων λαμβάνει υπόψη της τη χορήγηση *ενισχύσεων* γενικά, γεγονός που πράγματι δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι καταρχήν, σύμφωνα με τηνομολογία και σε ό,τι αφορά τη μορφή και την εφαρμογή των κανόνων αναπροσαρμογής, υπάρχει ένα σημαντικό περιθώριο διακριτικής εξουσίας (πρβλ. τις αποφάσεις επί των υποθέσεων 317/82 [11] και 303 και 312/81 [12]). Αν επίσης ληφθεί υπόψη η άποψη που διατύπωσε ο γενικός εισαγγελέας στην υπόθεση 119/81 [13] (οι ενισχύσεις μπορεί να έχουν σημασία για την εφαρμογή του άρθρου 14) καθώς και το ότι το Δικαστήριο δέχτηκε στην ίδια υπόθεση ότι η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει υπόψη της καταστάσεις που αντιβαίνουν προς την απαγόρευση των ενισχύσεων που προβλέπει το άρθρο 4γ της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τότε οπωσδήποτε αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί κατάχρηση διακριτικής εξουσίας. Πρέπει, εξάλλου, να θεωρηθεί καταρχήν ορθό ότι η Επιτροπή διάκειται δυσμενώς προς τις κρατικές ενισχύσεις και ότι οι ρυθμίσεις που αναφέρονται σ'αυτές διαμορφώνονται όσο το δυνατόν πιο περιοριστικά. Αυτό ανταποκρίνεται στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει η Συνθήκη ΕΚΑΧ τις εν λόγω διαδικασίες καθώς και στο αναμφισβήτητο γεγονός ότι, προκειμένου να μη χάσει το όλο σύστημα την αποτελεσματικότητά του, κατά την αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων μπορούν να προβλέπονται περιορισμένες μόνο εξαιρέσεις.

Αν, βάσει των ανωτέρω, γίνει διάκριση ανάλογα με το *είδος των χορηγούμενων ενισχύσεων* και οι ενισχύσεις προς κάλυψη επιχειρηματικών ζημιών θεωρηθούν ως λόγος αποκλεισμού, δεν μπορεί να υποστηριχτεί ότι η Επιτροπή όφειλε σε κάθε περίπτωση — προκειμένου να αποφύγει την αιτίαση για δυσμενείς διακρίσεις — να εξετάσει σε ποιους λόγους οφείλονται οι ζημίες (αναποτελεσματική διαχείριση των υποθέσεων της επιχειρήσεως, εφαρμογή μέτρων αναδιαρθρώσεως ή παρακώλυση της έγκαιρης εφαρμογής τους εκ μέρους των κυρίων των επιχειρήσεων) και κατόπιν

2 — Απόφαση της 21ης Ιουνίου 1958 στην υπόθεση 8/57 — Groupement des hauts fourneaux et aciéries belges κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1958, σ. 231.

10 — Απόφαση της 13ης Ιουλίου 1962 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 17 και 20/61 — Klöckner-Werke AG και Hoesch AG κατά Ανωτάτης Αρχής της ΕΚΑΧ — Slg. 1962, σ. 653.

11 — Απόφαση της 22ας Ιουνίου 1983 στην υπόθεση 317/82 — Usines Gustave Boël SA και Fabrique de fer de Maubeuge SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — Συλλογή 1983, σ. 2041.

12 — Απόφαση της 11ης Μαΐου 1983 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 303 και 312/81 — Klöckner-Werke AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — Συλλογή 1983, σ. 1507.

13 — Απόφαση της 7ης Ιουλίου 1982 στην υπόθεση 119/81 — Klöckner-Werke AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — Συλλογή 1982, σ. 2627.

μόνο να προβεί στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις αιτήσεις αναπροσαρμογής. Η επιχειρηματολογία αυτή παραβλέπει το γεγονός ότι η Επιτροπή οφείλει να εγκρίνει τη χορήγηση ενισχύσεων και ότι, προκειμένου να προβεί στην έγκριση, ζητεί κατά κάποιο τρόπο διευκρινίσεις ως προς την κατάσταση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης που επιτρέπουν μια *γενική* εκτίμηση. Επίσης δεν μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη της προσφεύγουσας σύμφωνα με την οποία όλες οι ενισχύσεις έχουν τις ίδιες επιπτώσεις επί των παραγωγικών σχέσεων (γεγονός που επιβάλλει την ίση μεταχείρισή τους), ή η άποψή της ότι η τροποποίηση του άρθρου 14 με την απόφαση 2748/83 έρχεται σε αντίθεση με τους σκοπούς της ρυθμίσεως (ενίσχυση επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν εξαιρετικές δυσχέρειες), καθόσον από την αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων αποκλείονται οι επιχειρήσεις ακριβώς εκείνες που έχουν τα χειρότερα αποτελέσματα χρήσεως (με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της παραγωγικότητάς τους), ενώ ορισμένες επιχειρήσεις με καλύτερα αποτελέσματα, οι οποίες λαμβάνουν επίσης ενισχύσεις, πέτυχαν την αύξηση των ποσοστώσεών τους. Είναι προφανές ότι οι επιπτώσεις των ενισχύσεων είναι διαφορετικές, ανάλογα με το σκοπό που επιδιώκουν και τα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται για τη χορήγησή τους (τα οποία είναι κάθε φορά διαφορετικά). Κατά συνέπεια — και ανεξάρτητα από τα πράγματι διαφορετικά μεγέθη που λαμβάνονται σχετικά υπόψη και τα οποία αναφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας — είναι αναμφίβολα δικαιολογημένο — ακόμη και υπό εν όψει των γενικών στόχων της Συνθήκης — οι ενισχύσεις προς κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών να αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη αυστηρότητα και καχυποψία, καθόσον έχουν ιδιαίτερα επιβλαβείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό (διότι μπορεί να οδηγήσουν σε τιμές πωλήσεως κάτω του κόστους) και συμβάλλουν ελάχιστα στην επίτευξη του στόχου της αναδιαρθρώσεως της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα (όπως ακριβώς αποδεικνύει η περίπτωση της προσφεύγουσας, οι προσπάθειες αναδιαρθρώσεως της οποίας ουδόλως ανταποκρίνονται στις επιδιώξεις της Επιτροπής). Το ίδιο σαφές είναι ότι δεν υφίσταται σύγκρουση στόχων, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, και ότι δύσκολα θα μπορούσε να γίνει λόγος για στρέβλωση των όρων του ανταγωνισμού σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις των οποίων είναι δυνατή η αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων.

Όταν κάποτε επιχείρηση που έχει λάβει ενισχύσεις προς κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών παρουσιάζει πράγματι ιδιαίτερα άσχημα αποτελέσματα χρήσεως, είναι προφανές ότι τα αποτελέσματα αυτά θα αντισταθμιστούν με τις ενισχύσεις. Δεν υπάρχει, λοιπόν, κανείς λόγος να ληφθούν και πάλι υπόψη προκειμένου να εγκριθεί αύξηση των ποσοστώσεων, αύξηση το μόνο αποτέλεσμα της οποίας θα ήταν περαιτέρω καθυστερήσεις κατά την αναδιάρθρωση. Εξάλλου, έχει μάλλον αποδειχθεί ότι ορισμένος αριθμός επιχειρήσεων, κυρίως μικρομεσαίων, περιήλθε σε ιδιαίτερα δυσχερή θέση λόγω του συστήματος των ποσοστώσεων. Αν οι δυσχέρειες αυτές ελήφθησαν πράγματι υπόψη κατά την αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων, δεν μπορεί να γίνει λόγος για αδικαιολόγητο πλεονέκτημα ή νόθευση του ανταγωνισμού, αφού οι επιχειρήσεις αυτές απλώς έλαβαν — εν μέρει πολύ περιορισμένες — επιδοτήσεις για τελείως συγκεκριμένους σκοπούς, οι οποίες φυσικά δεν συνιστούν επαρκές αντιστάθμισμα για τις διαπιστωθείσες δυσχέρειες.

Τέλος, η προσφεύγουσα υποστήριξε σχετικά ότι η επικρινόμενη τροποποίηση είχε ευνοϊκές επιπτώσεις μόνο για τις *γερμανικές* επιχειρήσεις (οι οποίες — με εξαίρεση την Arbed Saarstahl — ήταν οι μόνες που δεν είχαν λάβει καμία ενίσχυση προς κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών). Στο επιχείρημα αυτό η Επιτροπή αντέταξε, χωρίς να προβληθούν σχετικά αντιρρήσεις, ότι στην πραγματικότητα, το τροποποιηθέν άρθρο 14 είχε ευνοϊκές επιπτώσεις και για πολλές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ακόμη και στην Ιταλία, ενώ αντίθετα αποκλείστηκε από την εφαρμογή του η πλειοψηφία των μεγάλων επιχειρήσεων στα περισσότερα κράτη μέλη.

Επί του δεύτερου λόγου προσφυγής — παραβίαση και καταχρηστική εφαρμογή της εξαιρετικής διατάξεως του άρθρου 18 της αποφάσεως 2177/83

Η προσφεύγουσα υποστηρίζει σχετικά ότι θα μπορούσε να γίνει λόγος για «απρόβλεπτες δυσχέρειες» μόνο στην περίπτωση που τα προβλήματα είχαν ανακύψει μετά την έκδοση της τροποποιούμενης αποφάσεως (28 Ιουλίου

1983) και εφόσον δεν μπορούσε να γίνει λόγος για πταίσμα της Επιτροπής αλλά έπρεπε να γίνει δεκτό ότι πρόκειται για εξαιρετικές και ανεξάρτητες από την Επιτροπή περιστάσεις. Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική, καθόσον η Επιτροπή — η οποία στις 29 Ιουνίου 1983 είχε ήδη λάβει την απόφασή της περί των ενισχύσεων — γνώριζε τις ενισχύσεις, όπως και το γεγονός ότι κανένα κράτος δεν προέβλεπε μόνο ενισχύσεις για το κλείσιμο· ήταν επομένως δυνατό να προβλεφθεί ότι, λόγω των περιορισμών που περιείχε το άρθρο 14 στην αρχική του διατύπωση, λίγες μόνο επιχειρήσεις θα μπορούσαν να το επικαλεστούν.

Και επί του σημείου αυτού δεν μπορώ να συμφωνήσω με την προσφεύγουσα.

Αν δεν πλανώμαι, η Επιτροπή δεν μπορούσε να επικαλεστεί μόνο απρόβλεπτες δυσχέρειες· συνέτρεχε επίσης και η άλλη προϋπόθεση που προβλέπει το άρθρο 18 — ριζικές αλλαγές στην αγορά σιδήρου και χάλυβα — υπήρχε δηλαδή επιδείνωση της κρίσης, εξαιτίας της οποίας εξάλλου επήλθαν, το Δεκέμβριο του 1983, και άλλες τροποποιήσεις στο σύστημα (πρβλ. τις αποφάσεις 3715, 3716 και 3717/83 για τον καθορισμό ελαχίστων τιμών, τη θέσπιση συστήματος εγγυήσεων καθώς και συστήματος ελέγχου των ελαχίστων τιμών και για την καθιέρωση πιστοποιητικού παραγωγής και συνοδευτικού εγγράφου των παραδόσεων).

Νομίζω εξάλλου ότι η Επιτροπή, αν και γνώριζε τις διάφορες ενισχύσεις κατά τη θέσπιση της αποφάσεως 2177/83, ορθώς ομιλεί για απρόβλεπτες δυσχέρειες που οδήγησαν σε τροποποίηση της αποφάσεως 2177/83. Προφανώς, τον Ιούλιο του 1983, η Επιτροπή προέβη σε ένα είδος σφαιρικής εκτιμήσεως — το κριτήριο της χορηγήσεως ενισχύσεων χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στο σύστημα των ποσοστώσεων — σύμφωνα με την οποία όλες οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενισχύσεις (εκτός από ενισχύσεις για το κλείσιμο) θα μπορούσαν να αποκλειστούν από την αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων. Αργότερα μόνο, όταν βάσει των αιτήσεων αναπροσαρμογής έγινε η απαραίτητη κατ' ιδίαν εξέταση της καταστάσεως των αιτουσών επιχειρήσεων — όπως προβλέπει το άρθρο 14 — διαπιστώθηκε ότι η σφαιρική πρόβλεψη ήταν εσφαλμένη — κυρίως λόγω επιδεινώσεως της κρίσεως — και ότι ορισμένες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες λαμβάνουν μικρές μόνον ενισχύσεις και των οποίων οι ποσοστώσεις είχαν άλλοτε αναπροσαρμοστεί, εξακολουθούσαν να εξαρτώνται, προκειμένου να αποφύγουν εξαιρετικές δυσχέρειες, από την αναπροσαρμογή των ποσοστώσεών τους.

Κατά την άποψή μου η κατάσταση αυτή εμπίπτει οπωσδήποτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 18 της απόφασης 2177/83 και κατά συνέπεια δεν μπορεί να γίνει λόγος για παράβαση του εν λόγω άρθρου ούτε για καταστρατήγηση διαδικασίας.

Επί του τρίτου λόγου προσφυγής — παράβαση της απόφασης 2320/81

Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση όλες οι χορηγούμενες ενισχύσεις έχουν την ίδια αξία. Η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία καθιέρωσε ένα είδος ιεραρχίας, συνιστά απόκλιση από τον εν λόγω κανόνα. Παράνομο είναι κυρίως το γεγονός ότι η εν λόγω απόφαση εισάγει ένα είδος κυρώσεως (αποκλεισμός από την αναπροσαρμογή των ποσοστώσεων των επιχειρήσεων εκείνων που έχουν λάβει ενισχύσεις προς κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών) που δεν προβλέπεται ούτε από τη Συνθήκη ούτε από τις διατάξεις περί ενισχύσεων.

Νομίζω ότι και επί του σημείου αυτού — αν βέβαια οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας μπορούν πράγματι να χαρακτηριστούν ως κατάχρηση εξουσίας — δεν μπορώ σε καμιά περίπτωση να συμφωνήσω με την προσφεύγουσα.

Πράγματι, η ίδια η αφετηρία των ισχυρισμών της είναι εσφαλμένη. Δεν χωρεί δηλαδή αμφιβολία ότι η απόφαση 2320/81 επιτρέπει τη διαφορετική εκτίμηση των διαφόρων ενισχύσεων. Αυτό προκύπτει σαφώς από το σημείο ΙΙ των αιτιολογικών της σκέψεων, καθώς και από την ανάλυση των διατάξεών της, οι οποίες προβλέπουν διαφορετικά κριτήρια και διαφορετικούς

χρονικούς περιορισμούς (ανάλογα με τις επιπτώσεις των ενισχύσεων στους όρους του ανταγωνισμού και τη χρησιμότητά τους για τους σκοπούς της αναδιαρθρώσεως). Πρέπει ιδίως να παρατηρηθεί ότι οι διατάξεις ακριβώς περί ενισχύσεων προς κάλυψη επιχειρησιακών ζημιών — προφανώς διότι αυτές έχουν τις δυσμενέστερες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό — είναι ιδιαίτερα αυστηρές, π.χ. « δεν προβλέπουν καμία πληρωμή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1984 » (άρθρο 5, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2320/81, ΕΕ 1981, L 228, σ. 16).

Αν λοιπόν η Επιτροπή, στο πλαίσιο μιας άλλης κανονιστικής ρυθμίσεως κατά την οποία μπορούν πράγματι, όπως είδαμε, να ληφθούν υπόψη οι ενισχύσεις, θεώρησε ως κριτήριο το βαθμό του κινδύνου που αντιπροσωπεύουν οι ενισχύσεις, αυτό οπωσδήποτε δεν σημαίνει τροποποίηση της αποφάσεως 2320/81. Πρόκειται το πολύ για συμπληρωματικές διατάξεις που δεν θίγουν τις βάσεις της εν λόγω αποφάσεως και αφορούν έναν άλλο τομέα, ο οποίος έχει χωρίς αμφιβολία συνάφεια από άποψη περιεχομένου, καθόσον τόσο το σύστημα των ποσοστώσεων όσο και η κατ' εξαίρεση έγκριση ενισχύσεων δικαιολογούν μόνο λόγω της κρίσεως της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα.

Ενόψει των ανωτέρω πραγματικών και νομικών στοιχείων, δεν συντρέχει κανείς λόγος να διατάξει το Δικαστήριο « άλλα μέτρα », όπως ζήτησε η προσφεύγουσα.

2.3. Συνοψίζοντας:

Η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί

— ως απαράδεκτη, και επικουρικά

— ως αβάσιμη,

και η προσφεύγουσα πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.